

7.10.2024

Eduskunnan sivistysvaliokunta

HE 112/2024 vp

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE AMMATILISESTA KOULUTUKSESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Ammatillisen koulutuksen lakia muutettaisiin siten, että henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelmaa koskevia tehtäviä kevennettäisiin oppivelvollisten opiskelijoiden osalta. Lisäksi ammatillisen koulutuksen järjestäjien velvollisuudesta laatia tutkintokohtainen osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma luovuttaisiin.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia muutettaisiin siten, että varainhoitovuoden 2025 rahoituksesta päätettäessä opiskelijavuosien määrä saisi alittaa järjestämisluvassa määrätyn opiskelijavuosien vähimmäismäärän. Lisäksi kuntien rahoitusosuutta koskevien ammatillisen koulutuksen säännöksiä muutettaisiin, jotta hallituksen päättämä 100 miljoonan euron vähennys saataisiin valtion lisäksi koskemaan myös kuntasektoria.

Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman keventäminen oppivelvollisilla sekä tutkintokohtaisesta osaamisen arviointisuunnitelmasta luopuminen

AMKE pitää tervetulleena ammatilliseen koulutukseen liittyvien hallinnollisten prosessien purkua. Niitä toteutettaisiin oppivelvollisten osalta karsimalla henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman kirjaamisveloitteita. Tämä tukisi muun muassa yhdessä etenevien opiskelijaryhmien muodostumista.

Oppivelvollisilla ammatillisen koulutuksen aloittavilla on harvoin osaamista, joka mahdollistaisi aiemmin hankitun osaamisen laajan tunnustamisen. Jos jollakin opiskelijalla on esimerkiksi harrastustoiminnassa saavutettua osaamista, kuten partiotoiminnan osaamismerkki, tulee saavutettu osaaminen edelleen tunnustaa ja tunnustaa niihin soveltuviin opinnoissa.

Toisena hallinnollisen taakan vähentämisenä esitetään, että velvollisuudesta laatia tutkintokohtainen osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma luovuttaisiin. AMKE kannattaa myös tätä esitystä.

Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman keventämisellä tavoitellaan 3,5 miljoonan euron säästöä ja tutkintokohtaisesta osaamisen arviointisuunnitelmasta luopumisella 0,5 miljoonan euron säästöä. Yhteenlaskettu neljän miljoonaa esitetään vähennettäväksi ammatillisen koulutuksen rahoituksesta.

AMKEN näkemyksen mukaan kyseessä on suora leikkaus ammatillisen koulutuksen rahoitukseen. Ammatillisen koulutuksen järjestäjät eivät ole saaneet erillismäärärahaa näiden veloitteiden hoitoon. Koulutuksen järjestäjien mukaan arvio saavutettavasta säästöstä on ylimitoitettu. Säästö on laskennallinen, eikä sen vaikutuksia yksittäiseen koulutuksen järjestäjään voida arvioida.

AMKE esittää, että ammatillisen koulutukseen kertyneen hallinnollisen taakan ja tehtävien keventämistä voitaisiin jatkaa (esimerkiksi Wilmaan kirjattavien tietojen karsiminen ja liiallisen tilastoaineiston keräämisen vähentäminen). Tästä olisi tärkeää laatia pikaisesti erillisselvitys.

AMKE muistuttaa, että tehtävien vähentäminen ei saa kuitenkaan johtaa rahoitusleikkauksiin, ellei poistettavaan tehtävään ole selkeästi ohjattu erillismäärärahaa.

Tavoitteellisista opiskelijavuosista päättäminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutuksen järjestäjän varainhoitovuoden tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän. Ammatillista koulutusta koskevan lainsäädännön mukaan koulutuksen järjestäjän tavoitteellinen opiskelijavuosien määrä ei saa alittaa järjestämisluvassa määrättyä vähimmäismäärää.

Hallituksen päättämä 120 miljoonan euron leikkaus kohdistetaan jo aiemman toisen asteen ammatillisen tutkinnon tai korkea-asteen suorittaneille järjestettävään tutkintokoulutukseen. Jotta leikkaus voidaan kohdentaa oikeassa suhteessa kaikille koulutuksen järjestäjille, tulee lainsäädäntöä muuttaa vuoden 2025 osalta siten, että järjestämisluvan vähimmäismäärä voidaan alittaa. Tämä alitus koskisi noin 50 koulutuksen järjestäjää.

AMKE pitää hallituksen esitystä perusteltuna, jotta koulutuksen järjestäjien tasa-arvoinen kohtelu toteutuu.

Joillakin, erityisesti pienimmillä koulutuksenjärjestäjillä pienikin vähennys tavoitteellisen opiskelijavuosimäärään voi vaarantaa niiden kyvyn toteuttaa koulutusta. Tästä syystä tuleekin erillistoimin varmistaa, että kaikkien koulutuksen järjestäjien taloudellinen toimintakyky säilyy.

Kuntien rahoitusosuus

Ammatillisen koulutuksen rahoitus koostuu valtion osuudesta sekä kuntien rahoitusosuudesta. Valtion rahoitusosuudesta päätetään valtion talousarviossa. Kuntien rahoitusosuus saadaan, kun valtion määräraha kerrotaan luvulla 1,3461. Aiemmin on päätetty, että kuntien rahoitusosuus on kuitenkin enintään vuoden 2017 tasolla.

Jotta hallituksen päättämä 100 miljoonan euron leikkaus saataisiin kohdistettua oikeassa suhteessa myös kuntien rahoitusosuuteen, joudutaan kuntien rahoitusosuuteen liittyvää lainsäädäntöä muuttamaan väliaikaisesti. Tällä toimella halutaan keventää myös kuntien rahoitusvastuuta.

AMKella ei ole huomautettavaa esitykseen rahoituksen kuntaosuuden väliaikaisesta muuttamisesta. AMKE pitää kuitenkin hallituksen päättämiä leikkauksia ammatillisen koulutuksen rahoitukseen virheenä. Ammatillinen koulutus vaikuttaa keskeisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuuteen sekä osaamisen ylläpitoon. Osaaminen on talouskasvun edellytys.

AMKE pitää tärkeänä, että hallitus ei tee ammatilliseen koulutukseen kohdistuvia lisäleikkauksia hallituskauden aikana.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Lisätiedot: Veli-Matti Lamppu, puh. 050 344 2554, veli-matti.lamppu@amke.fi